

**PREHĽAD ČERPANIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY ZO ŠTRUKTURÁLNYCH
FONDOV EURÓPSKEJ ÚNIE**
**OVERVIEW OF SPENDING RESOURCES SLOVAK REPUBLIC FROM
EUROPEAN STRUCTURAL FUNDS**

Dr.h.c. mult. prof. Ing. Jozef Mihok, PhD.
Ing. Darina Bialková

Technická univerzita v Košiciach
Strojnícka fakulta
Katedra priemyselného inžinierstva a manažmentu
Boženy Němcovej 32, Košice
e-mail: darina.bialkova@tuke.sk

Abstract

This article focuses on the spending of European funds by Slovak Republic. It is a brief overview of spending resources in the individual operational programs. And points to the hidden possibility of programs as well as the regions of the Slovak Republic.

Key words: funds, operational programs, spending

ÚVOD

Vstup do únie prináša množstvo príležitostí pre každý z členských štátov, hlavne pre menšie štáty, ako je Slovensko. Takéto štáty sa stávajú súčasťou veľkého spoločenstva, ktoré im dáva možnosť zlepšiť svoje ekonomické postavenie. To, že vnútorný trh EÚ má niekoľko stoviek miliónov občanov, znamená nielen viac pracovných príležitostí pre každého z nich, ale taktiež možnosť porovnávať ich pracovné a životné podmienky. Napriek tomu, že je to veľký trh, vyznačuje sa rozdielmi v jednotlivých regiónoch.

EURÓPSKE FONDY

Európska únia dlhodobo rieši problém zníženia ekonomických rozdielov jednotlivých regiónov pomocou regionálnej politiky. Nástrojmi regionálnej politiky Európskej únie sú fondy Európskej únie (tab.1).

Fondy pomáhajú menej rozvinutým regiónom Európskej únie zlepšiť svoju ekonomickú situáciu vo forme finančných prostriedkov pridelených pre jednotlivé projekty. Slovenská republika je jednou z krajín prijímajúcich finančnú pomoc poskytovanú prostredníctvom rôznych projektov a to konkrétne od roku 2004, kedy vstúpilo do Európskej únie. Vtedy mohla Slovenská republika využívať finančné prostriedky z fondov v tzv. skrátenom programovom období. Bolo to obdobie rokov 2004 – 2006.

Tab. 1 Prehľad fondov Európskej únie

Fondy EÚ v programovom období 2007 – 2013	
Štrukturálne fondy (ŠF)	Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)
	Európsky sociálny fond (ESF)
Kohézny fond (KF)	
Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EAFRD)	
Európsky rybársky fond (EFF)	
Komunitárne programy	
Predvstupové fondy	IPA
Fond solidarity	
Finančné nástroje regionálnej politiky	JEREMIE
	JASPERS
	JESSICA

OPERAČNÉ PROGRAMY

Momentálne prebieha programové obdobie 2007 – 2013, ktoré už môže využívať v plnej miere operačné programy. V programovom období 2007 – 2013 môže Slovenská republika využívať finančné prostriedky vo výške 11,4 mld. Eur (v cenách r. 2004, v súčasných cenách je to približne 14,4 mld Eur). Tieto financie sú prerozdelené medzi 14 operačných programov.

11 z týchto operačných programov sú operačné programy Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007 - 2013 (strategický dokument vypracovaný v súlade s nariadeniami EÚ k ŠF a KF). Ďalšie 2 operačné programy v rámci štrukturálnych fondov sú OP Cezhraničná spolupráca SR-ČR a Interact II a posledný OP je Rybné hospodárstvo, ktorý je v rámci čerpania Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo.

Operačné programy Národného strategického a referenčného rámca sú financované zo Štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, ale prevažne sú to prostriedky zo Štrukturálnych fondov. Základné charakteristiky týchto fondov sú:

1. Štrukturálne fondy
  - cieľom je znižovať regionálne disparity v rámci štátu,
  - financovanie infraštruktúry (investícií do tvorby pracovných príležitostí; miestnych rozvojových projektov; pomoci malým a stredným podnikom),

- poskytovanie finančných prostriedkov na projekty, ktoré sa dopredu plánujú na niekoľko rokov,
- projekty riadia jednotliví príjemcovia finančných prostriedkov, ale hlavnú zodpovednosť za projekty nesú členské štáty.

2. Kohézny fond

- cieľom je znižovať ekonomické rozdiely medzi štátmi EÚ,
- financovanie zlepšenia životného prostredia a dopravnej infraštruktúry,
- zameraný len na životné prostredie a dopravu,
- poskytovanie priamych finančných prostriedkov na individuálne projekty,
- projekty sa dohadujú medzi členským štátom EÚ a Európskou komisiou.

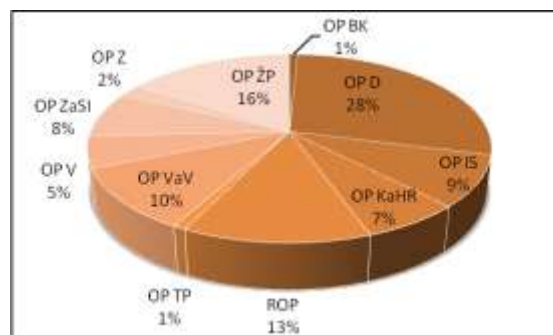
Prostriedky zo Štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu sú limitované do určitej výšky, ako je rozpísané v tab. 2. Preto je nutné zameriavať sa na tie najlepšie projekty, hlavne také, ktoré výrazným spôsobom pomôžu danému regiónu a Slovensku. Tieto vybrané projekty by mali rozvíjať iné projekty v rámci regiónu, a hlavne také, ktoré nie sú financované zo zdrojov Európskeho spoločenstva.

Tab. 2 Čerpanie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu pre PO 2007 - 2013

Operačný program	Výška príspevku v EUR
Bratislavský kraj (OP BK)	95 207 607
Doprava (OP D)	3 206 904 595
Informatizácia spoločnosti (OP IS)	988 095 405
Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR)	777 000 000
Regionálny operačný program (ROP)	1 554 503 927
Technická pomoc (OP TP)	97 601 421
Výskum a vývoj (OP VaV)	1 209 415 373
Vzdelávanie (OP V)	617 801 578
Zamestnanosť a sociálna inklúzia (OP ZaSI)	881 801 578
Zdravotníctvo (OP Z)	250 000 000
Životné prostredie (OP ŽP)	1 820 000 000
Celkový príspevok ES v EUR	11 498 331 484

Koľko percent z celkových finančných prostriedkov zo Štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu Európskej únie je pridelených

pre jednotlivé operačné programy Slovenskej republiky, možno vidieť na obr.1.

Obr. 1 Percentuálne rozdelenie prostriedkov zo ŠF a KF pre jednotlivé operačné programy SR

Najviac z financií pridelených pre Slovenskú republiku, bolo rozdelených pre operačné programy Doprava, Životné prostredie, Regionálny operačný program a Výskum a vývoj. Na druhej strane, najmenšie percento pridelených prostriedkov sa rozdelilo medzi Bratislavský kraj, Technická pomoc, Zdravotníctvo a Vzdelávanie.

Všetky tieto prerozdelené finančné prostriedky je možné čerpať až do roku 2015. Slovenská republika v priemere vyčerpala približne 34,85 % z týchto prostriedkov k 31. 10. 2012. Konkrétne percento čerpania jednotlivých operačných programov je na obr.2. V prvých rokoch Slovensko čerpalo európske financie pomalým tempom. Prelom nastal v roku 2010, kedy sa to tempo výrazne zvýšilo. Viditeľne vyššie tempo rastu pokračovalo aj v roku 2011.

Je potrebné minimálne si udržať tempo čerpania posledných rokov, v niektorých prípadoch ho aj výrazne zvýšiť. Vzhľadom na dĺžku plánovacieho obdobia **34,85%** vyčerpaných prostriedkov je nízke číslo.

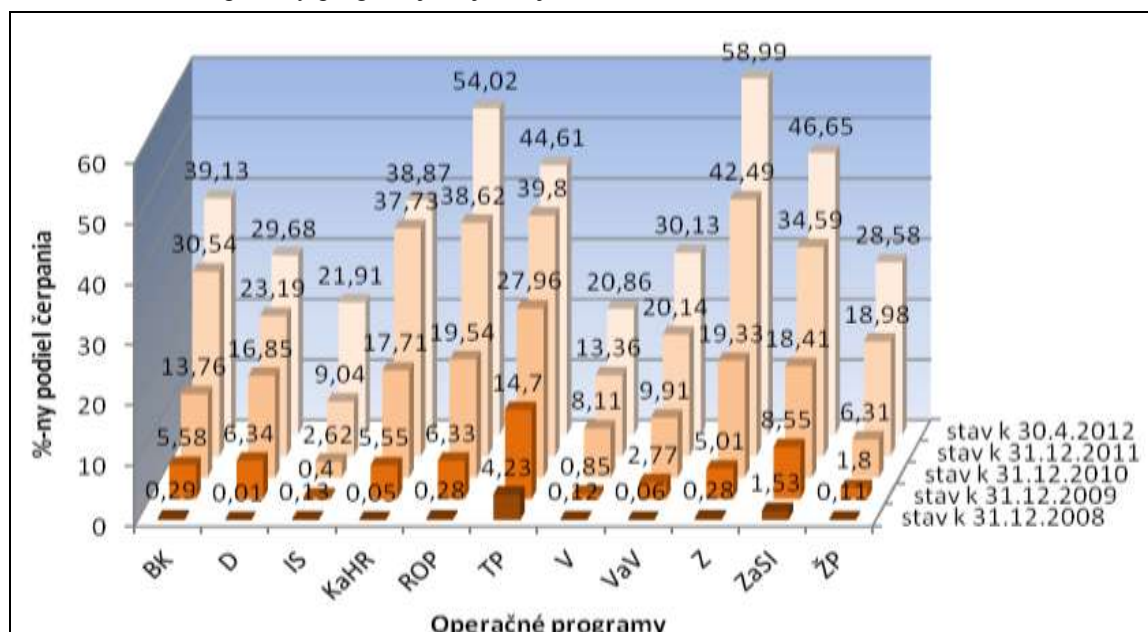
Pri pohľade na stavy čerpania v rámci jednotlivých operačných programov, najviac finančných prostriedkov, a to **58,99%** (k 31.10.2012) je vyčerpaných v operačnom programe Zdravotníctvo. Pričom je to program, do ktorého bolo pridelené len **2%** z celkového objemu finančných prostriedkov určených pre operačné programy. Ďalšie 2 operačné programy s nízkym podielom pridelených prostriedkov, a to konkrétne Bratislavský kraj a Technická pomoc, majú vyčerpané tieto prostriedky na úrovni **39,13%** (OP BK k 31.10.2012) a **44,61%** (OP TP k 31.10.2012).

Z viac financovaných operačných programov najviac prostriedkov bolo doteraz (k 31.10.2012) vyčerpaných v Regionálnom operačnom programe a to konkrétne vo výške **54,02%**. Ostatné operačné programy zo skupiny viac financovaných programov ich vyčerpali k tomu istému termínu v rozmedzí 20- tich až 30- tich %. Najhoršie sú na tom operačné programy Informatizácia spoločnosti a Vzdelávanie, ktoré sú

ku koncu októbra 2012 vyčerpané na úrovni **21,91%** (OP IS) a **20,86%** (OP V).

V prípade OP IS je vysoká pravdepodobnosť vrátenia nevyčerpaných prostriedkov. Tento operačný program je najmenej

čerpaným programom Slovenska. Nízke tempo čerpania spôsobilo to, že ak Slovensko chce využiť všetky prostriedky pridelené pre tento program, musí ich v tomto roku vyčerpať 1,5 krát viac, ako sa vyčerpať dokopy od roku 2007 do roku 2012.

Obr. 2 Stav čerpania jednotlivých operačných programov

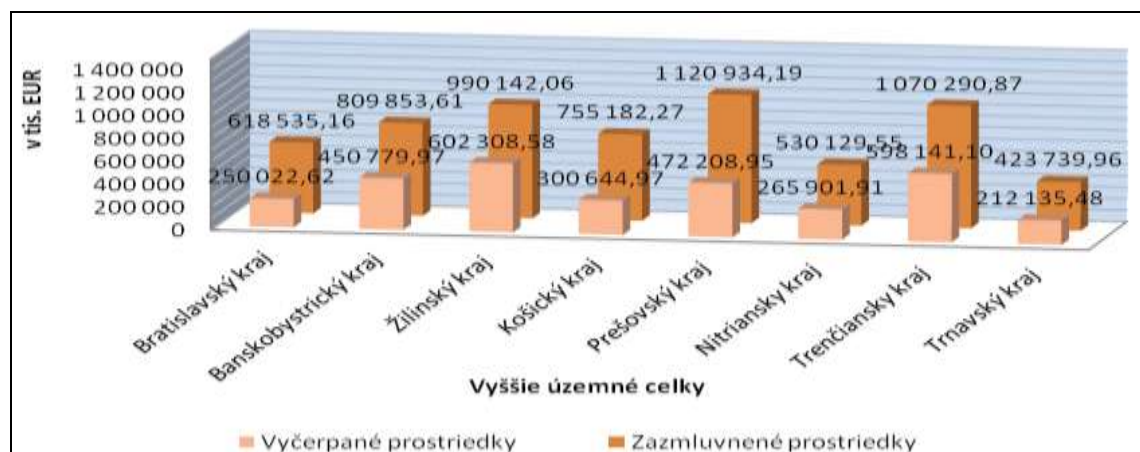
ČERPANIE EUROFONDŮ V RÁMCI JEDNOTLIVÝCH VYŠŠÍCH ÚZEMNÝCH CELKOV SR

Je veľmi dôležité správne a efektívne prerozdeľovať finančné prostriedky pomoci z fondov EÚ v rámci Slovenska. Hlavne kvôli tomu, že sú primárne určené na vyrovnávanie regionálnych disparít v rámci Slovenska alebo Európskej únie.

Podľa Národného strategického a referenčného rámca majú byť celkové prostriedky pomoci pre jednotlivé časti Slovenska rozdelené takto:

- západné Slovensko 34 %,
- stredné Slovensko 31 %,
- východné Slovensko 35 %.

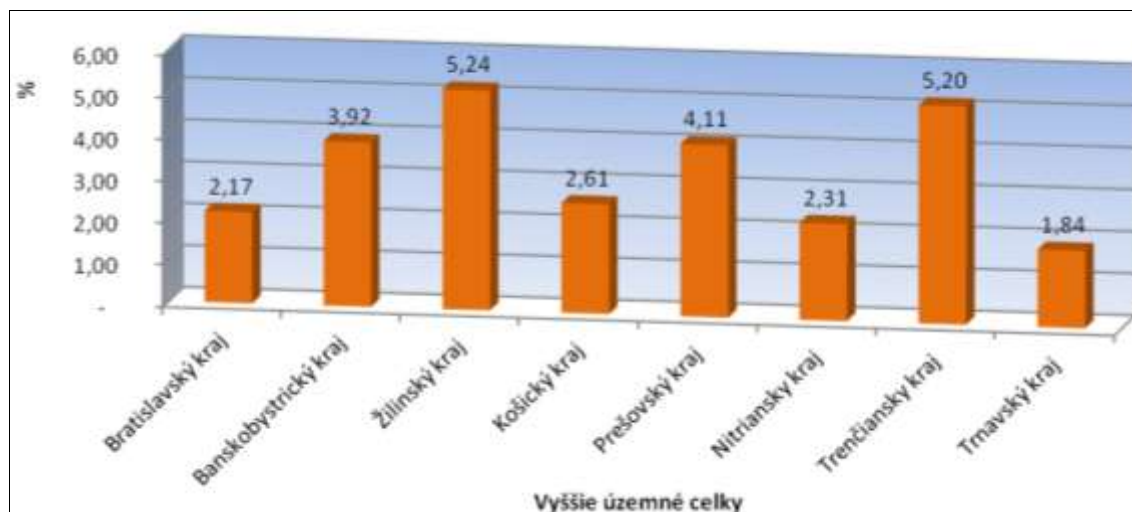
Reálne k 31.10.2012 sú pre jednotlivé kraje SR v jednotlivých operačných programoch zazmluvnené finančné prostriedky vo výške 6 184 513 466,58 EUR. Z toho je vyčerpaných 4 007,32 mil. EUR. Konkrétne sumy pre jednotlivé kraje sú zobrazené v grafe (obr.3). Zatiaľ je najviac finančných prostriedkov zazmluvnených v Prešovskom, Trenčianskom a Žilinskom kraji. Práve v týchto krajoch sú finančné prostriedky aj najviac vyčerpané.

Obr. 3 Porovnanie objemu vyčerpaných a zazmluvnených prostriedkov SR z eurofondov v programovom období 2007 – 2013

Pri detailnejšom pohľade na čerpania je možné na obr.4 vidieť, do akej výšky boli v jednotlivých krajoch tieto financie čerpané. Obrázok vyjadruje koľko percent z celkového objemu pridelených prostriedkov bolo už vyčerpaných (k 31.10.2012) v jednotlivých krajoch v rámci 11-tich operačných programov. Obr. 4 zobrazuje reálne vyčerpané prostriedky.

Percento už zazmluvnených ale ešte nevyčerpaných prostriedkov je o čosi vyššie, keďže rozdiel medzi zazmluvnenými a vyčerpanými finančnými prostriedkami je **3,17 mld. EUR**. Celkovo čerpanie v jednotlivých krajoch v 11 operačných programoch Národného strategického a referenčného rámca predstavuje **27,41%**.

Obr. 4 Percentuálny podiel vyčerpaných prostriedkov v jednotlivých krajoch SR z celkovo vyčerpaných prostriedkov určených pre operačné programy

ZÁVER

Celkové zhodnotenie stavu čerpania prostriedkov z eurofondov nie je pozitívne. Stav čerpaní jednotlivých operačných programov sa približne od roku 2009 medzimesačne zvyšuje o 1 %. Je to stále veľmi pomalé tempo čerpania a na základe doterajšieho vývoja možno skonštatovať, že je nedostačujúce. Pri takomto tempe reálne hrozí, že Slovensko nestihne vyčerpať všetky pridelené prostriedky. V tom prípade bude musieť Slovensko vrátiť približne 3 mld. eur.

Práve krajiny ako Slovensko by sa mali snažiť o to, aby vyčerpalí všetky poskytnuté prostriedky. Projekty z nich realizované výrazne prispievajú k zvyšovaniu zamestnanosti, rozvoju regiónov, skvalitňovaniu podmienok pre život, skvalitňovaniu školstva a výskumných aktivít, zlepšovaniu dopravnéj infraštruktúry a podobne.

Literatúra

- [1] DRAHOŠOVÁ, A., FÁBEROVÁ, I., GAZDOVÁ, E.: Prechod od predvstupovej pomoci k štrukturálnym fondom. Bratislava: Merkury, 2003. ISBN 80-89143-00-8.

- [2] Národný strategický a referenčný rámec pre SR 2007 - 2013; Dostupné na internete: <<http://www.nsr.sk>>

- [3] Ministerstvo financií; Dostupné na internete: <<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=91>>

- [4] Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR; Dostupné na internete: <<http://www.build.gov.sk/mvrrsr/index.php?id=4&lang=sk&subq=285#285>>

Tento príspevok bol vypracovaný v rámci realizácie projektu "Centrum výskumu riadenia technických, environmentálnych a humánných rizík pre trvalý rozvoj produkcie a výrobkov v strojárstve" (ITMS: 26220120060), na základe podpory operačného programu Výskum a vývoj financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja – aktivita 3.1 Integrované projektovanie výrobných systémov na báze fyzického a virtuálneho modelovania.